

Sosyalist solun iktidar sorunu...(Denemeler)

“Çok acele erken seçimin” nedeninin, durumun ve gidişatın iktidar açısından da çok vahim bir manzara arzemesinden kaynaklandığını vurgulamıştık. Çok kısa sürede yaşananlar, iktidarın bizzat kendi eylemleri bunu güçlü biçimde kanıtıyor. RTE ve temsil ettiği güç, hâlâ her şeye kâdir bir görüntü vermeye çalışsa da geçmiş dönemlerde sahip olduğu neredeyse mutlak hamle üstünlüğünü ve gündem belirleme gücünü giderek kaybediyor. Geline nokta “sinirlerinin bozulmaya başladığını” belli eden tepkiler veriyorlar. “Araya mafyayı sokmak” olarak değerlendirilemezse de Abdullah Gül’ün başkan adayı olmasını engellemek için devreye Genelkurmay Başkanı’nın sokulması o eski özgüvenin yerinde yeller estiğini gösteriyor. RTE, barajı kendi elleriyle yüzde 51’e çıkardığı bir iktidar mücadelesinde ilk kez kaybetme korkusu yaşıyor; aksi halde Devlet Bahçeli’ye muhtaç duruma düşmeyi kendisi de istemezdi!

Yeni rejimin derdi elbette sadece seçimlerle sınırlı değil. İktidarın temel sorunu, toplumsal-siyasal bir akım olarak “tarihsel” güç ve meşruiyetini kaybetmesinin ardından, biçimsel demokratik, meşru ve normal kural ve yöntemlerle yönetemez hale gelmesidir. Bu, 2008 bunalımının dünya çapında açığa çıkardığı “kapitalizmin krizi” gerçeğiyle bu yönde güçlü bir eğilim ve işaretler olmasına rağmen henüz tam manasıyla “egemen sınıfın eskisi gibi yönetemez hale gelmesi” anlamını taşımasa da, ortada, siyasi iktidar açısından, aleni bir “yönetememe” sorunu vardır ve iktidarın sinir bozukluğunun temel nedeni de budur. Giderek “sonsuz” bir hal alan OHAL yönetimi de, olağan biçimde yönetme imkânlarının epeydir sonuna gelindiğine işaret etmektedir. Ekonomik, politik, toplumsal ve kültürel pek çok nedeni olan bu “olağan kurallarla yönetememe” hali, çok zorlansa da iktidarın “otomatikman” yıkılmasına yol açmayacaktır. Burada tamamlanması gereken bir tarihsel-toplumsal bütünlük koşulu vardır. Bu koşul ancak çok büyük **kitlelerin de bu iktidar tarafından yönetilmek istememesi** halinde oluşabilir. (Bu, yüzde ellinin zaten bunu istememesi sorunundan öte, daha “derin” bir durumdur.) Kuşkusuz bu koşulun oluşumuna ilişkin pek çok belirti ve somut gelişme vardır. Zaten iktidarın özgüvenini kaybetmesi, çeşitli gerekçelerle (ki, hepsi hayali ve gerçek bir takım korkuları içeriyor) olağan yönetme yöntemlerini terk etmesi bu belirti ve somut olgulardan kaynaklanmaktadır. Ancak sözünü ettiğimiz “eskisi gibi yönetilmek istememe” halinin pek çok belirtisi olsa da bu tepki kararlı biçimde, doğrudan kitlesel ve politik biçimler almadığı, alamadığı takdirde “devrimci” sonuçlar vermeyecektir. Bu aynı zamanda iktidarın ömrünün, kendini var eden temel koşullar son bulmuş olsa bile, zannedilenden daha uzun olması gibi bir duruma yol açacaktır.

İktidar mücadelelerinin sonucu **siyasi** alanda belirlenir. Bu kural bütün toplumsal-sınıfsal kesimler için geçerlidir. Bir **iktidar perspektifine** ve **stratejisine** sahip olmayan hiçbir muhalif güç, bir takım tesadüfler, “mucizeler”, boşluklar ve geçici durumlar dışında, iktidarı ele geçiremez. Bu çeşit bir politik iktidarsızlık hali aynı zamanda miadı dolmuş olsa bile iktidardaki güçlerin ömrünün uzamasının başlıca nedenlerinden biridir. İktidar karşısındaki bu iktidarsızlığın burjuva ve proleter biçimleri vardır. Burjuva muhalefetinin durumuyla ilgili dertlenmek öncelikle bize düşmez. Biz genel olarak emek eksenli politika yaptığını söyleyen ve de yapmak zorunda olan sosyalist ve devrimci muhalefetin sorunlarıyla ilgiliz.

Kriz, kendiliğindenlik, iktidar...

Krizler dünyanın her tarafında devrimci ihtimalleri artırır; ancak ekonomik-toplumsal ve siyasi krizlerle devrimci durumlar arasında hiçbir biçimde “otomatik” bir neden-sonuç ilişkisi yoktur. Devrimci kitle hareketleri başlangıçları itibarıyla büyük ölçüde “**kendiliğinden**” hareketlerdir. Zaten bu hareketlerin toplumun birbirlerinden farklı talepleri olan çok geniş

kesimlerini kitlesel biçimde bir araya getirmesi bu kendiliğindenlikten kaynaklanır. Ancak hareketin başarısı, kendiliğindenliği ve kitleselliği oranında plan ve program sahibi örgütlü güçlerin, önderliklerin varlığına, mücadele içinde giderek güçlenmesine bağlıdır. Çünkü Troçki'nin de vurguladığı üzere “Devrimlerin kaderi siyasi arenada belirlenir...” Ancak en büyük kitle hareketleri bile, bu yönde güçlü eğilim ve imkânlar yaratsa da, politik sorunu, yani siyasi önderlik sorununu kendiliğinden çözemez. Bu kural, hareketin (mesela bir ön devrimci durumun) komiteler, konseyler, meclisler, sovyetler gibi kitle özörgütlenmeleri noktasına varması halinde bile (aslında “rüya” gibi bir durum!) geçerlidir. Devrimci teoriyle donanmış, durgunluk dönemlerinden başlayarak örgütlenmiş, kitlelere önderlik etmeye hazırlanmış, bir devrim konusunda açık ve net fikirleri olan (Aynı Lenin gibi) ve **iktidarı hedefleyen** (Bolşevikler) bir önderlik söz konusu değilse kitle hareketlerinin bir devrimci duruma evrilmesi, politik ve sosyal anlamda devrimci sonuçlar vermesi büyük oranda imkânsızdır. Hareket bir takım başka ellerde (reformistler, demokratlar, demagoglar, maceracılar...) bir süre daha ilerlese bile, sönümlenme veya daha acı sonuçları olacak bir yenilgi kaçınılmazdır.

Solun hali...

Bu genel koşul ve gerekliliklerden yola çıkarak içinde bulunduğumuz durumda Türkiye solunun halinin pek iyi olmadığını söyleyebiliriz. Gerçi bu yeni bir durum değildir. Türkiye sosyalist ve devrimci hareketi, düşünsel varlığını çok uzunca bir süredir, bazen dünya ve ülke gerçeklerinden tamamen kopuk veya işlevsiz teorik şablonlar ve kuru formülleri tekrarlayarak sürdürmektedir. Siyasi yaşamı ise ya yine değişmez birtakım kalıpların tekrarına dayalı bir durgunluk veya “aşırı solculukla” oportünizm arasında savrulmalarla, bölünme ve parçalanmalarla devam etmektedir. (Elbette her durumda, birbirine tamamen zıt pozisyonlarda bile “haklı” olmanın sonsuz kibir ve böbürlenmesi eşliğinde!) Bu kusurlar bir yana, Türkiye sosyalist ve devrimci hareketinin, kuşkusuz yine bunlarla bağlantılı biçimde varlığını sürdüren kronikleşmiş bir “**iktidar sorunu**” vardır. Daha açık söyleyecek olursak Türkiye sosyalist solunun bugüne kadar gerçek bir iktidar perspektifi ve stratejisi, bu doğrultuda dikkatlice geliştirilmiş siyasi taktikleri olmamıştır. Burada sözü edilen şey sosyalist hareketin mücadeleden uzak durduğu değildir. Aksine bu hareket çok uzun yıllar boyunca, en zayıf hallerinde bile zaman zaman çok büyük bir fedakârlık ruhuyla, bazısı gerçekten kitlesel **direnışler** örgütlemiş, bu yolda ciddi kayıplar vermiştir. Yani sosyalist hareketin bu topraklarda çok ciddi bir **direnış** geleneği vardır. Ancak bu “direnış” çizgisi, “bir gün mutlaka” geleceğine inanılan devrimci bir başarı umudunun ötesinde hiçbir zaman somut ve güncel bir iktidar hedefine sahip olmamıştır. Bazı dönemlerde, mücadelenin bazı evrelerinde kaçınılmaz olan direniş çizgisinin başarısı, (zaman zaman kısmi bir takım kazanımların dışında) devrimci bir iktidar perspektifinin ve stratejinin varlığına bağlıdır. Kısacası elde kapsamlı bir plan ve saldırı stratejisi yoksa “direne direne kazanmak” mümkün değildir. Türkiye devrimci hareketinin, bütün sahip çıkmalarına rağmen “Bolşevizmden” en önemli farkı budur. Lenin’i döneminin anlı şanlı sosyal demokratlarının pek çoğundan ayıran şey onun “**devrimin güncelliğine**” ilişkin inançlı ve inatçı düşüncesi idi. Bu hiçbir zaman mekanik ve hayali bir beklenti değildi. Lenin, içinde bulunduğu çağın (devrimler ve karşıdevrimler çağı) kaçınılmaz gerekliliğinin, zorunlu olarak **somut ve güncel bir devrimci perspektifi**, bu güncelliğe dayalı bir iktidar stratejisini ve bunun gerekli kıldığı teorik, pratik ve örgütsel araçları yaratmak olduğunu biliyordu. Lenin’in örgüt teorisi ve inşa ettiği devrimci parti, temel olarak bu zorunluluğun bir ürünüydü...

İktidarın ömrü...

Bugünkü iktidar, içinde yol aldığı hızlı çürüme sürecine rağmen varlığını sürdürme gücünü karşıtlarının derin zaaflarından almaktadır, Hem burjuva muhalefeti, hem de şu veya bu biçimde işçi sınıfı ekseninde hareket ettiğini söyleyen devrimci muhalefetin farklı sınıfsal-toplumsal-politik nedenlerden kaynaklanan “güçsüzlükleri”, gerçekte iflas noktasına gelen Saray iktidarına “güç” olarak dönmektedir. Bu güçsüzlüğün devlet ve düzenperestlikten kaynaklanan burjuva yanı ile işçi sınıfının her yönüyle örgütsüzlüğü ve ideolojik-politik geriliğinin de etkisiyle şiddetlenen proleter yanı iktidarın ömrünü uzatan en önemli faktörlerdir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi burjuva muhalefetin derdi kendinin olsun, ancak devrimci-sosyalist muhalefet kendi “iktidar sorununu” çözmek zorundadır. Aksi halde ne yazık ki toplumsal karşılığı çok zayıf olan “birlikler” üzerine kabak tadı vermiş bir takım konuşma ve girişimlerle siyasi iktidar en iyi ihtimalle egemen sınıfın farklı temsilcileri arasında el değiştirecektir. Bunun şu veya bu ölçüde “demokratik” bir sonuç vereceğine dair hiçbir garanti yoktur.